

B

Beregszásznak három múzeuma is volt, jelenleg is van egy múzeum amihez hozzá hasonló Kijev kivételével Ukrajnában nincs. Ez a kőzettani vagyis az ásványok kincse múzeuma. A szovjet érában ezt még titkos múzeumnak is titulálták, azért mert nem akarták, hogy tudjuk mivel vagyunk gazdagok a föld mélyén. Sajnos most is be van zárva a múzeum.

Nálunk ismét 2001-ben megnyílt az aranybánya. Ez az a kőzet amiből bányásszák a kishegyen az aranyat. Minimálisan 4-6 g, max. 14-15 g nyerhető ki egy tonna kőzetből amit már hivatalosan is tudunk innen már 2001-ben 125 kg aranyat vittek el, de évente azóta is 200 kg arany hagyja el városunkat. Ezek után úgy gondolom, hogy városunknak nem így kellene kinéznie ahogyan jelenleg kinéz. A harmadik múzeum a sportmúzeum volt. Ilyen múzeumunk nincs, ezt a múzeumot teljesen szétrabolták a szovjet érában. Pedig nálunk él egy olimpiai bajnoknő, Nyina Hecko Lobova.

A világ legerősebb embere is itt született gondolok én Iván Fircákra aki 1928-ban az angol királynőtől megkapja azt a titulust, hogy Kroton azaz Herkules. Ezért szeretném egyesíteni mindhárom múzeumot és a továbbiakban elvinni kiállítási tárgyait a Bereg vármegye területén. Négy év alatt több mint 60 fajta kőzetet sikerült összegyűjteni a beregszászi lelőhelyről.

Beregszász több mint 900 éves város, de települése sokkal régebben volt. Már i.e. 250000-40000 évvel ezelőtt itt élt a Neander-völgyi ember. Négy kőszerszámot találtunk a Nagyhegyen akárcsak egy mamutfog töredékét. De a Cro-magóni ember is itt élt i.e.

40000-10000 évvel ezelőtt a Kishegyen. Ott találtak kőszerszámokat és szintén ott találtak rá a süvegcsúcsra amely jelenleg a Magyar Nemzeti Múzeum ékes ereklyéje. Lehoczky Tivadar találta meg 1900-ban.

Baktától húzódó lapály a Borzsa folyóig a Szerelem-völgy. Ott volt a szépasszony dombja. Ott talált kőszerszámok, cserépedények, ez már az új kőkori ember eszközei és szerszámai. Minden részletesen két nyelven fel van tüntetve és fel vannak térképezve ezek a lelőhelyek is mint magyar, úgy ukrán nyelven is. Bronzkori leletre is rábukkantunk a 2-es téglagyár területén. Ott talált kőszerszámok, cserépedények, és nagyon érdekes karperec vagy pénz. Ezt pontosan nem lehet beazonosítani mert vannak olyan sírhantok, ahol egy sírban 10 és 30 db található és egyforma a súlyuk. Valószínű, hogy fizetőeszközként használták ebben az időszakban.

Kustánfalvi kultúra, vaskor. Az újkórház területén római kori településre bukkantunk rá, amik nem jellegzetesek Kárpátalja területére. Nemrég rábukkantunk egy cserép égető kemencére a Sevcsenko utcán ahol ilyen kályhaszemeket készítettek a 15.-17. században. Ez szolgált mint hangrezonátor is, vagyis az ukrán-orosz kultúrában üres szilkék vannak befalazva, ezért jó az akkusztika egy právoszláv templomban. Valószínűleg 1657. június 17-én rombolták le ezt a műhelyt akárcsak városunkat a lengyelek. Lubomirszkij csapata felperzselte a katolikus templomot és a mellette lévő Szentmihályi kápolnát, ami azóta sincs visszaépítve.

2001-ben a MPF Kobály József vezetésével elkezdte megkeresni ezt a Szentmihályi kápolnát mert állítólag ide lett eltemetve Korjatovics Tódor, a munkácsi vár újjáépítője 1418-ban. Meg is találták 60-80 cm mélyen a talaj felszínétől a kápolna alapzatát. Négy 8-12 éves gyermek holttestére is rábukkantak és egy bronz tűre. A többi emberek 200 méterre nyugatra lettek eltemetve egy tömeg sírba. Mi most rajta járunk. 1973-ban csatornázzák a várost és akkor rábukkanunk egy tömegsírba. Mivel mi is a varsói szerződés tagállományához tartozunk nem lehetett róla beszélni és jelenleg egyetlen egy emléktábla sem emlékeztet erre a tragikus napra.

Ezt a múzeumot 2002. március 30-án nyitottam meg 42 szocrealista tárggyal 19 év bezártság után. A gyerekekkel és a lakossággal együtt amit találnak újjáépítjük a történelmi részét, mivel nemrég új tárlókat kaptunk. Behoztak már különböző pecsétet, jelvényeket, kitüntetések, borbélyfelszereléseket. Úgy gondolom érdekes a női fűző a 19. századból.

I.-II. világháborús tárgyak, sztereoszkóp. Itt már több mint 100 évvel ezelőtt kétdimenziós képet készítettek és csak egy ilyen eszközzel lehet megtekinteni a térhatást. Különböző igazolványok különböző időszakból. Emlékplakettek jellegzetesek Beregszászra, Bereg vármegyére amiket

adományként kapott a múzeum. Háromnyelvű meghívók csehül, magyarul és ruszinul.

Különböző bálakat rendeztek az úri kaszinóban. Beregszászi pénz ami 1919 és 1920-ra csak Beregszászra volt érvényes.

Az I. világháború előtti varrógép ami egy cérnával (hurokkal) varr most is tökéletesen.

Ez az épület, ahol most vagyunk Beregszász egyik legidősebb épülete ami 1327-től 1576-ig mint dominikánus rendi kolostorként működött, de 1573-ban a protestánsok feldűlják. Újraépíti Bethlen Gróf ezt az épületet 1629-ben.

Bereg vármegyéből indul el a szabadságharc 1703. május 18-án. Első színhelye Tarpa, második Mezővári és Beregszász. Fennmaradt három Rákóczi korabeli szék, Rákóczi zászló hú mása amit 1992-ben a Hadtörténeti Múzeum adományozott a város számára. Többször is megfordul a fejedelem városunkban 1705-ben 1709-ben. Városunkra azt mondja: „Beregszász ez az én városom és a leghűségesebb népem a ruszinok akiknek a kezébe fegyvert is lehet adni”.

1919-ig Beregszász Magyarországhoz tartozik, 1919 és 1920 között egy néhány hónapig Romániához (április 17.-től október 15.-ig) 1920-1938 Csehszlovákia, 1938-1944 Magyarország, 1944-1991 Szovjetunió, most Ukrajnához tartozunk. Tehát az én nagymamám ki sem mozdult a házából mégis hat országban járt (vízum nélkül)

Május 18. a Nemzetközi Múzeumok Világnapja. Ebből az alkalomból mindig egy kuriózumot szoktunk kitenni. 2007. május 2.-án megtaláltuk Petőfi Sándor első levelét amit Arany Jánoshoz írt. Az eredeti Beregszászban található magángyűjteményben, a másolat ki van téve, akárcsak egy Bródy András levelet amit Horthy Miklóshoz írt de soha nem jutott el hozzá mivel a futárt lábbal felakasztották és mikor elfogták Bródy András miniszterelnökünket a levélre azt kellett ráírni, hogy „ez nem lett teljesen megszerkesztve” ruszin nyelven.

Az idén 2008. májusában rábukkantunk Beregszász első zászlajára, amit 63 éven át senki nem látott. Ez a zászló 1939-től 44-ig a városháza nagytermében volt kiállítva. 1944-től 3 család

rejtegette ezt a zászlót. Erre a zászlóra ez van ráírva: „A felszabadult Beregszász városának hőseink emlékére a kecskeméti MOVE (Magyar Országos Véderők Egyesülete) női tábora”. Mi most is büszkék vagyunk, hogy Beregszász és Kecskemét testvérvárosi kapcsolatot ápol.

Beregszász az egyetlen egy város Kárpátalján, Ukrajnában ahol többségben magyarok élnek. Több ilyen város nincs. Ez a város 1991-ig zárt város volt, mint határ menti város. Ezért nagyon sok ember nem tudja, hogy mit keresnek itt a magyarok, miért van nálunk két színű zászló, kétnyelvű utcatábla. Mi nem másolunk le semmilyen más múzeumot hanem csak a Bereg vármegye történelmi múltját kutatjuk. De olyan szó, hogy Bereg vármegye: saját vára Beregszásznak soha nem volt. Ez az épület ahol most vagyunk erődítményként szolgált, de a főfalon vagy az átmeneti falakon nagyon jól lehet látni, hogy milyen vastagok ezek a falak.

A világ legerősebb emberéről beszéltem, Ivan Fircák Kroton. Az első személyigazolvány amikor megnősül. 64 országban járt. Az USA-ban fejsérülést szenvedett egy bokszolótól és egy platina lemezt helyeznek fel a fejébe amit 10 év után ki kellene cserélni de ő a független Kárpát-Ukrajnáért vívta a harcot ezért őt innen soha sehová nem engedték ki. Lényegében éhen halt, tehát nem léphetett fel sem Moszkvában sem Kijevben, Leningrádban, ilyen nagy városban, hanem falusi klubokban kereste meg a mindennapi kenyeret. Amikor meghalt a fejéből kivették a platina lemezt, nem hagyták őt vele eltemetni. Ezek a fotók először vannak publikálva. Kroton 1800 kg-ot tudott felemelni. Beregszászban a kis mozdonyt kiemelte a sínről és vissza is tette, vagy az ő személygépkocsija átment a nyakán. Németországban bement egy autószalamba és azt kérdezte a tulajdonostól: „Miért kerül ez a játékszer ilyen sokba?” a tulajdonos azt mondta: „Uram, ha Ön az én árumat játékszernek tekinti, akkor ha ki tudja vinni legyen az Öné!” Ő felvette a hátára és ki is vitte, ezután megtarthatta az autót. A 200-as szegekből szíveket hajlított amiket a közönségnek adott. Kroton legidősebb fia, Ivan elmondott három viccet a Sztalin korszakban Sztalinról ezért 15 év börtönt kapott, amiből nyolcat le is ült. De amikor legyőzte az angol bajnokot, másnap öngyilkosságot hajtott végre, kiugrott az erkélyről, nem bírta elviselni, hogy őt valaki is legyőzi, 1928-ban az angol királynő azt a titulust adta neki, hogy „Kroton” azaz Herkules. Részletesebben az önéletrajza ukránul és magyarul.

Olimpia és világbajnoknőnk Nyina Hecko Lobova itt él Beregszászban. Ő volt a Szovjetunió kézilabda válogatott csapatának a kapusa. Neki is köszönheti Magyarországnak, hogy 1982-ben világbajnokságot nyert a magyar csapat. A Vasas csapat egyik kapusa volt. 2004-ben még ő is vitte az olimpiai lángot Kijev utcáin.

Rohamosan a városunk elkezd fejlődni az 1948-as 1949-es szabadságharc után. Ez a város nagy privilégiumot kap. Ebben a városban nem kell adót fizetni. Ezért nagyon sok országból, városból telepedtek le.

Az első városháza a falon látható fotó, ami 1875-ig így nézett ki.

Régen az emberek mindent lenből és kenderből készítettek. Erre szolgált a tiloló. Átfésülték a kócot, erre szolgált a gereben.

Érdekessége a múzeumnak többek között a csizmalehúzó. Akinek nem volt felesége az így vette le a csizmát, akinek meg volt az úgy is tudja. Szeg nélkül lett elkészítve. Mángorlók jellegzetes mintákkal. Vajküpülő. Két befejezetlen vízimalomkő. Szintén itt készítették a beregszászi nagyhegyen ezeket a köveket az összetétele miatt. Vándorfazekas üllő, franciakulcs, cigányfúró. Korcsolya melyet bármely cipőre rá lehet kulcsolni.

Unikális ez a mérleg a mázsa, amit a kovács egy rugóból készített el. Így lehet rajta mérni 100 kg-ot, de ha átfordítjuk a másik oldalára a kiskampóra téve, akkor már csak 25 kg-ot lehet mérni.

Hozzá hasonló mérleget, mint mázsát most sem ismerünk.

Az automata mosógép elődje, ami még „Calgon” nélkül működött. Ez a sújkoló.

Kőszótörő mozsarak, fa és kőütlegetéssel törték össze a sót.

Kaloda, mint büntetőeszköz. Az ember nyakára helyezték. Az egyik keze ide a másik oda került.

Ostyasütő, amiben van egy dátum, 1191. Ez a dátum I. László király szentté avatása dátuma. Valószínűleg azóta van áldozó ostya a katolikus vallás szertartása szerint, ami 1820-ig ekkora méretű volt. 1820-ban megváltozik a mérete. Ezzel már egyszerre négyet készítenek. Kettő nagyot, kettő kicsit. A nagyot a pap kettétöri és külön edénybe teszi. Egy ilyen reformon esett át az áldozó ostya is.

Bereg vármegyére jellegzetes szőttesek láthatók.

A legnagyobb jelenleg is Európában a Hortobágyi Szürke Marha. Itt van az ökörnek a szarva, ha még a fejét és a másik szarvát hozzágondolva el lehet képzelni, hogy elérte az 1400 kg-ot is amik ilyen járomba voltak befogva. Könnyen húzták a szekeret vagy az ekét. Ez azért volt szükséges, mert csak 1888-tól kezdték mederbe terelni a Tiszát, Latorcát, Borzsát és itt nagyon sok ingoványos mocsaras rész volt többek között, mint a nagy Szernye mocsár. Semmi más egyébbel nem tudtak áthaladni csak az ilyen erőteljes állatokkal, mint ökrökkel és bivalyokkal.

Hurkatöltő, csiga tésztakészítő deszka.

Beregszász szülötte Fedák Sári. Ő ebben a házban született. Nagyon sok hiedelem is van róla. Állítólag a hasán kártyáztak, és ha kibír egy éjszakát nevetés nélkül, akkor kap egy ilyen villát. Valószínűleg ki is bírta, mert történelmi személyiségként vonult be az ulti játékba, mivel a játékban van kontra, rekontra, subkontra és bank mindenét viszi Fedák Sári. Viszont van egy másik legendája is: állítólag 1912-ben amikor megnyitották az úri kaszinót, őt is meghívták a kaszinó avatására. Avatás után a tisztek elhatározták, hogy megfürdetik őt egy kád pezsgőben. Hajlandó volt megfürödni egy kád pezsgőben egy feltétellel: ha utána meg kell inni a pezsgőt. A tisztek vettek száz üveg pezsgőt, Fedák Sári megfürdött, de amikor visszaöntötték az üvegekbe a pezsgőt, akkor 101 üveg lett!

Na de mi őt másképpen szeretnénk bemutatni. 30 év alatt több mint 200 postatörténeti képeslapot gyűjtöttünk össze Fedák Sáriról és hozzá hasonló gyűjteményt Európában nem ismerünk, sem olyan színészt/színésznőt aki több mint 200 postatörténeti képeslapon elevenedett volna meg. Fedák Sárié volt az első gépkocsi is Beregszászban. Huszka Jenő a Bob herceg című operettjének a zenéjét is itt írta meg Beregszászban. Ady Endre 1902-ben írt egy verset Fedák Sáriról Lotti ezredesei címmel. Miért van út menti kereszt a Fedák Sári kastélyban? Ott volt a hátár a város és a járás között de az édesapja ki akarta bővíteni a birtokát és szeretett volna vásárolni egy telek részt a járás területéből. Úgy adtak el neki egy telekrészt, hogy arra helyre tegyen út menti keresztet, ami 1904. július 31.-étől van a Fedák kastély területén. Fedák Sári önéletrajza: Ő már 1901-ben filmen szerepelt, 1903-ban egy fotóalbum készült róla de az első önálló lemezt számára Kálmán Imre írta meg 1931-ben azt, hogy „Én vagyok a Fedák Sári szobalánya”. Nálunk 28 zeneszám is található, amiket a múzeum kuriózumként CD formában árusít. Hozzá hasonló gyűjtemény sem a magyar rádió, sem pedig a magyar televízió archívumában nincs.

Kárpátalján 76 nemzetiségű ember él. Az őslakosok a ruszinok.

Beregszásznak jelenleg négy borgyára van, amit a szovjet érában neveztek el gyáraknak, üzemeknek, mivel ezek pincészetek voltak. Beregszász elsőként rendezett Ukrajnában Nemzetközi Borfesztivált. Mi már nyolc borfesztivált rendeztünk. Történelmileg visszamentem 1247-re hogy Bereg vármegyében szőlészettel-borászattal foglalkoztak. Összegyűjtöttem a hegytörvényeket 1470-től 1846-ig a beregszászi,- muzsalyi,- benei,- és kaszonyi hegyekről. 1863-ben kitör a Filox járvány. Elpusztítja az összes szőlőültetvényt. Nagyon keveset beszélnek arról, hogy Czeiner Nándor volt az az ember, aki feltalálta az újfajta oltást, a zöldoltást. A 19. század végén a beregszászi,- muzsalyi,- benei,- és kaszonyi hegyek voltak, mint kísérleti hegyek és újra innen lettek betelepítve a tokaji, -Mátra vidéki hegyek.

Dr. Linner Bertalan gyógyította Sztálint. Tőle nem vették el a földbirtokot, ezért ő itt 140 fajta szőlőt tudott nemesíteni többek között olyanokat, mint: Királyleányka, Gizella emléke, Beregszász gyöngye, L1,- L6-es szőlőfajták nagyon jól ismertek a Mátra vidékén is. Első helyet vittünk el a borkiállításra, borvásáron 1936-ban. Erről tanúskodik egy oklevél.

Kárpátalja Rózsája: ez volt a minden, ez volt a névjegykártya a szovjet érában, akinek volt egy üveg ilyen bora, bármely kaput meg tudta nyitni. 20 arany és 40 ezüstérmét vitt el a bor gyár ami így nézett ki mint pincészet a Schönborn család idejében.

Egyedüli jelvényről van szó, ami csak ide Kárpátaljára lett készítve a cseh időszakból két nyelven (csehül és magyarul) „hegyőr” felirattal.

Volt egy olyan időszak 1986-1987 között, hogy át kellett térnünk a vízivók táborához. Nagyon sok szőlőültetvényt kivágtak a beregszászi,- muzsalyi,- benei,- és kaszonyi hegyekről Gorbacsov-Andropov idejében. Erről tanúskodik egy igazolvány és egy jelvény. Különböző szüretelő eszközök: kacorkés, szőlővisszavágó kés, metszőollók és különböző emlékprogramok borfesztiválokról magyar és ukrán nyelven. Összegyűjtöttem a díjnyertes borokat magántermelőktől (arany, ezüst oklevelekről van szó), Urszta János, Parászka György, Sass Károly, Varga Béla, Dancs János, Jakab Sándor, Tompa Tibor és más magántermelők borai. Két nyelven feliratozva van, ukrán magyar nyelven a borivás tízparancsolata.

Kárpátalja a háború előtti időszakban négy megyéből állt: Ung, Ugocsa, Máramaros és Bereg. A Bereg vármegye volt a legnagyobb a négy megyéből. 313 településből állt ám a Trianon úgy húzza meg a határokat, hogy a 313 településből csak 10 település maradt Magyarországon. A többi itt van nálunk, Kárpátalján. Ebben a vármegyében készítettek nagyon sok öntvény tárgyakat is, pl a legkisebb (Jancsi) és a legnagyobb között a Frigyesfalvi gyár 193-féle kályhát készített.

Beregszásznak volt még világhírű opera énekese is, mint Báthy Anna. Milyen színdarabokban játszott, két nyelven az önéletrajz. Jelenleg a dán követség található Budán az ő házában.

Beregszásznak volt Kaolin gyára is, amit a Szovjet érában a Majolika gyár váltott fel. Sajnos most már elbontották még a talapzatát is, amit nagyon sajnálunk, hogy többé ilyen gyárunk sincsen.

Egyről viszont nem vagy nagyon keveset beszélnek: a Holocaustról, ami itt volt Beregszászban. A II. világháború során Kárpátaljáról több mint 60000 embert pusztítottak el.

A Sztálin időszak ismert kárpátaljai áldozatainak a névlistája látható, egy haláltáborban írt fogolyének Szolyván, a szerzője ismeretlen, és egy fogolyima című vers, amit egy 85 éves bácsi 61 év után, mert csak felolvasni.

Beregszász lakossága 1943-ban 19000 fő volt, ebből 6250 izraelita vallású, amiből több mint ötezen nem jöttek haza. Egy ember megjárta 4 haláltábor, jelenleg is él és a szegénykonyhának is köszönheti az életét. Ez az ember 60 év után nekem adományozta a haláltábor megjárta takarót és egy derékszíjat. Az igazolás magyar nyelven mellékelve. Nálam található ez az öt mázsás márványtábla. Rajta található a szegénykonyha megalapítóinak a névsora, ami 1830-tól 1946-ig működött. Naponta 200 embert el tudtak látni egy tányér levessel és egy szelet kenyérral. Régi zsinagóga kulcsa, faborítós imakönyv. 5000 emberből nálam 3500 név található Beregszász holocaust áldozatainak névlistájában. Vallató, NKVD-és lámpa, KGB-s telefon, a kettes téglagyár alagúti lámpája, mert innen Kárpátaljáról, Beregszászi 2-es téglagyárból indult el a holocaust.

Beregszász és Kárpátalja „felszabadítása” mint KGB-s úgy NKVD-és szigorúan titkos dokumentumok alapján is hatvan év után. Honnan alakul ki az a laktanya ami úgymond

felszabadítja Kárpátalját? Csapattestek mozgása 1944. október havában és azt mondják, hogy Beregszászt felszabadítja a vörös hadsereg 1944. október 26-án. De három hétre rá kijön egy szigorúan titkos NKVD-s dokumentum a 0036-os parancs 1944. november 13-tól Usztyinov aláírásával is, ami arról szól, hogy szovjet katonai légerekbe elvittek 15152 embert: ebből 154 volt a tiszt, 132 magyar, 3 cseh, 3 szlovák, 16 ruszin. 7729 katona: 60 német, 7629 magyar. 7093 katonaköteles ember: 68 német, 7025 magyar. 176 csendőr-rendőr: 164 magyar, 1 német, 4 ukrán, 5 ruszin, 1 szlovák, 1 román. Vagyis elkezdődött egy hajtóvadászat az emberek és a fegyverek iránt. 1944. december 17.-ig Kárpátaljáról szovjet légerekbe el lett vittek 22951 embert. Ez az előbb említett 0036-os szigorúan titkos egy példányszámú dokumentum.

Ez a két ember „szabadítja” fel városunkat. Vagyis ők bombázták a beregszászi vasútállomást 1944. október 9-én és akkor itt 42 ember halt meg. Összesen a II. világháború során 92 magyar és 60 német hősi halott lett eltemetve. A névlista a magyar hősi halottaknak itt látható. Az egyik pilótát lelövik, és a hősök terére temetik el, viszont nem oda, ahol jelenleg található az emléktábla, hanem négy tujafa közé, ahol egy jeltelen járda található. Talán mi most rajta járkálunk. A térkép is ezé a pilótáé volt, amit az utolsó napig használt. Ezen a térképen nagyon jól lehet látni, merre van az országhatár és merre van Beregszász. Tehát mi keresni valója volt itt neki. A másik barátja még tíz évvel ezelőtt járt városunkban és neki nem tetszett az, hogy városunknak nincs olyan utcanéve, ami a barátjáról lett elnevezve a szovjet érásban, azaz Szergej Majko ami visszakapta a történelmi magyar nevét, mint kiserdő utca.

Ebben a színházban Munkácson lett egyesítve Kárpátalja Ukrajnához. Az első közgyűlés. A szovjet propaganda olyan volt, hogy mi itt putrikban, és szalmafedeles házakban élünk és jön a dicső szovjet hadsereg és sokkal jobb életünk lesz. Kilenc hónap múlva az újság ezt írja: „a mai naptól újra egyesült Kárpát-Ukrajna, a szovjet Ukrajna anyánkhoz és örökre”. Előtte voltak itt csehek, magyarok, de olyan, hogy Szovjetunió vagy Ukrajna itt soha nem volt nem beszélve azt, hogy ez az újság 1945. június 30-án lett kiadva, aminek az értéke 40 fillér.

Magyar pénz a nagy szovjet Ukrajnában?! Visszaemlékezés azokra az emberekre, akik felszabadítják Kárpátalját, Ukrajnát. De ha külön megvizsgáljuk ezeknek az embereknek a visszaemlékezéseit akkor nagyon kontrasztos képet kapunk, pl: egy őrnagy, hogy megkapjon egy nagy magas állami kitüntetést, mint az Alekszandr Nevszkij azt írja: „Beregszász négy óra alatt lett felszabadítva, ezalatt 573 katona és tiszt esett fogságba, 32 szekér, nagyon sok más egyéb és 238 vasúti vagon”. Én kimentem lemérni a vasútállomást, azóta ki lett bővítvé, de a mai napig nem lehet 238 vasúti vagon behelyezni a beregszászi vasútállomásra. Egy vagon 16 méter, de Sztálinnak ilyen hadtettekről kellett jelentés adni, milyen nagy hatalmas az ő szovjet hadserege. És akkor legyenek szívesek átfáradni a negyedik terembe.

Beregszásznak nincsen saját galériája, de nagyon sok tehetséges művésze van, akiket jobban ismernek külföldön más városokban mint saját városunkban, ezért a negyedik termet a kortárs művészek számára alakítottam ki. Jelenleg Garanyi József festőművésznak lehet látni a képeit, amiből 1986-ban 30 képet adományozott városunk számára. 1988-ban hivatalosan bezárják a múzeumot, és ezek a képek a Járási Közigazgatási Hivatal szobánkénti falait díszítik, de véletlenül hozzám kerül egy levél, amiből egy mondatot idéznék: „Csak egy kikötésem van, mégpedig az, hogy az általam a városnak ajándékozott képek méltó helyen, megfelelő teremben legyenek kiállítva”. Úgy gondolom, hogy ennek a kérésnek is eleget tettem és már 34 kép található.

6-féle festészet: olaj, pasztell, ceruza, aquarel, szén és vegyes technika.

Tudva azt, Horváth Anna érdemes művésznőnk, hogy újra múzeumunk lesz 2002. március 30-án 174 db emlékplakettet adományozott az új múzeum számára.

Muszka László: építésmérnök, művész, szobrászművész, festőművész nagyon szerette az édesapját, és amikor meghalt, készített róla egy szobor kompozíciót, amit rá is helyezett egy 3 m-es márvány obeliszkre a temetőben.

A vandalizmus elérte Beregszászt is, ledöntötték, és el akarták vinni, leadni nemesfém hulladékként mivel 180 kg-os bronzból lett elkészítve. De kompozícióról beszéltem. Ennek az embernek négy gyereke született, amit ábrázol is a művész a szobor bal karján. Egy gyerek külön van, aki szülés közben meghal. Három gyerek egy hattyú formában látható, a legidősebb, a művész, és a legkisebb, vagyis az édesapja mindhárom gyerekét a szárnyai alá vette. Mindhárom gyerekének felsőfokú végzettséget adott. Ehhez neki nagyon sokat kellett dolgozni ezért ilyen eres kezet ábrázolt. Nagyon sokat nélkülözött is ezért csak egy alma van a jobb kezében. Mi büszkék vagyunk arra, hogy Beregszásznak vannak ilyen művészei, mint Muszka László, Garanyi József, de sajnos Horváth Anna néni 2005-ben meghalt. Ezek vagyunk mi, ezek jellegzetesek Kárpátaljára festészetben, szobrászatban. De gondolom a tárgyat önmagukért beszélnek. Kérem, tekintsek meg, és utána kalauzolom önöket tovább a folyosón.

Azt is említettem, hogy Beregszász 1938-tól 1944-ig Magyarországhoz tartozott. Az I Bécsi döntés után Beregszászt visszacsatolják a történelmi Magyarországhoz 1938. november 9.-én. Nálam ez az egy nap száz képen látható. Ki volt a vezetőség, az ünneplő közönség az előőrsek, és a magyar hadsereg találkozási pontja Beregszász lakosságával. Erről a magyar haditudósítók készítettek egy filmet 1938-tól 1941-ig, amit 1944-ben kivittek Ausztráliába. Én kaptam egy másolatot és nálam meg lehet tekinteni a II. világháború kezdetét más szemszögből, amit most le szeretnék fordítani orosz nyelvre is. Azt is említettem, hogy ebből az épületből és a mellette látható piactérről indult el a szabadságharc. A jobb felső képen lehet látni a piacteret, ahol a birfás szekerekről leveszik a kasokat és ezekből a fonott kasokból árusítanak apró jószágot a nők. A férfiak elmennek a szekerekkel a betakarításra. Van egy ilyen nóta is „vigyázz kocsis lyukas a kas, kiugrik a pulykakakas. Ezt követte a Rákóczi tér folyamatos beparkosítása, visszacsatolás után a történelmi Magyarország térképe kirakva kőből és virágból és ez a felirat: „Hiszek Magyarország feltámadásában!”

Ez az időszak nem tartott sokáig, mert ahogy bejöttek a szovjet csapatok a park is át lett alakítva: Sztálin fentről és hátulról. Jelenleg a Szűz Mária szobor található ezen a helyen.

Balra tőlem a felső sorban felmenőink 900-tól 1900-ig 56 reprodukcióban. Háború előtti időszakból Beregszász. Egyes más utcarészletek, parkok, terek. Én úgy gondolom nem úgy élünk, mint ahogyan a szovjet propaganda titulált minket, hogy jobban vagy rosszabbul élünk mindenki döntse el azzal, hogy megtekinti városunkat.

Több okból is felállítottam a szovjet éra pénzeit. Nekem van 38 kg pénzem, ezért én tudok venni, eladni, cserélni, mindenféle formája érdekel. A gyerekek ne cigarettára, narkóra, játékképekbe dobálják, költség a pénzüket, hanem bármit gyűjtsenek, ez is ad egy bizonyos szintű műveltséget.

Ez a folyosó keskeny de hosszú, mindent vizuálisan szeretnék bemutatni. Úgy gondolom, hogyha az ember egyszer valamit meglát, akkor azt jobban megjegyzi, mintha tízszer hallaná. Hogyan alakul ki Beregszász 1900-tól napjainkig? Hogyan alakul ki egy piactérből egy szovjet hősi emlékmű? Az első képen nagy bazár. Minden második héten jószágkereskedelem. Templom, ami két óra alatt porrá égett. A magyar hadsereg bevonulása. Visszacsatolás után a cserkészek építenek egy földgruppet és behelyeznek egy országzászlót ahol tisztelegnek a lánycserkészek. 1939-1940 között ezt a piacteret beparkosítják. 1941-ben felépítik az első magyar hősi halált halt magyar tiszteknek és katonáknak az emlékművét, ami nem tartott sokáig, mert a szovjet csapatok később ezt is lerombolták és ezekből a kövekből építik fel a szovjet hősi emlékművet ahová állítólag 16 szovjet hősi katonát be is temetnek. Ezt nem tudta senki megerősíteni, hogy valóban így van-e ez. De én úgy gondolom, hogy egy halott katona

nem ellenség, egy halott katona hős, és ha vannak szovjet hősi halált halt katonák máshol, akkor itt miért nincsenek úgymond ellenséges magyar vagy más katonák. Személyesen én kettőnek felállítottam a sírhantját a katolikus temetőben, akik közül az egyiknek megtaláltam a mennyasszonyát, a másiknak Göd városában a lányát, aki 57 év után először jött el az édesapja sírjához. Az én kezdeményezésemnek és a magyar kormány segítségével 2006. június 19-én mind a 92 magyar hősi halált halt tiszt és katona megkapta a saját keresztjét. Ilyen emlékpark második helyen van Ukrajnában. 2005-ben 114 magyar tiszt és katona kapott keresztet Ungváron, most már Beregszászban is.

Ez volt a legszebb, legpatinásabb épület, a Grand Hotel Royal. Enterier. A szovjet érában csak egy étkezdéként működött.

Méhes Sámuel Beregszász volt építésze, neki köszönheti Beregszász, hogy olyan stílusban lett építve az úri kaszinó, mint az ő háza. De a cseh időszakban levették ezt a tetőszerkezetet és még egy szintet építettek rá. Ilyen volt és ilyen lett.

A Vérke folyónk is széles volt. Kis csónakmegálló az úri kaszinó előtt, de 1936-37 között ezt a folyót mederbe terelték, 2,2 km hosszan kikövezték, csatornát csináltak. Most a megengedett normának az 5000-6000-szerese víz szennyezettsége. Mivel a víz szent és jelenleg is vízzel szentelünk, valamint a víz életet ad, mennyit kell még várni arra, hogy valaki tisztelje a vizet és kitisztítsa ezt a csatornarészt.

Linner Bertalan gyógyította Sztálint. Több mint 40000 műtétet végzett el. A csehek számára számunkra ezt a kórházat építették 1936-ban.

2005-ben felállítottuk a kórházkertben a mellszobrát.

És innen már mind az első következnek: Korláth Endre főispáni beiktatása egy nap 35 képben, aki a továbbiakban országgyűlési képviselő. Horthy Miklós névnapja alkalmából az első felvonulás 1938. december 6. Az első lobogó felirata: „A hazatérés emlékére a Gödöllői Református Nők Köre”. Egy 92 éves néni megvigyázta Beregszász első lobogóját, de a szovjet érában ha elkapják, hogy ilyen ereklyét rejteget 15 és 25 év közötti Szibériába való száműzetéssel büntették volna. Mégis voltak és vannak ilyen emberek, akik ezt vállalták.

Az is említettem, hogy Beregszásznak volt 6250 izraelita vallású embere, ezért volt hat zsinagóga, hat imaház és négy fürdő, de többek között egy rituális fürdő. De a szovjetunió fennállásának 50. évfordulója alkalmából ezt a zsinagógát is átépítik. Nyolc oszlopon elépítik azt a szocrealista monstrumot, ami nálunk szimbolizálja a 15 köztársaságot. 15 csík. Leninnek a 100. évfordulója alkalmából egy emlékművet építenek elé. Nagyon sok vicc is megjelenik. Majd amikor leveszik ezt az emlékművet a helyére egy szökő kutat tesznek. Hála Istennek most már ez a giccs is el lett távolítva. Tehát ez Beregszász vizuálisan száz éven át egy folyamatossággal.

Ki nem adott könyvekből megírtuk a váraknak, erődítményeknek a történelmi múltját újság formában.

Ennek a fotókiállításnak több nevet is lehet adni, például azt, hogy az „ördög éve”, azaz „a beregszászi tűzoltóság felfejlődése 66 éven át”. Visszacsatolás után megy a tűzoltó sereg, amit kísérnek a cserkészek, az önkéntesek a szekéren lévő létrán, egy autó amelyiken nincs kabin, de van szélvédő üveg és ajtó. Kiadják a légió gyakorlat parancsot, állítják föl a szekéren lévő létrát, olyan magas, hogy két ember fel tud menni a református templom tetejére. A másik parancsot a vízgyakorlat bemutatására. A kétszintes épület fölé megy a vízszugár, mentőszekér mellette. Szomszédaink: lengyelek, találkozás-barátkozás a beregszászi tűzoltóságon. Amikor bejönnek a szovjet csapatok ez a technika kerül a szovjet tűzoltóság birtokába. De fejlődünk: 50-es, 60-as években GAZ 51-es, 60-as 70-es években ZISZ-re, és felfejlődünk ZIL autókra. 2005. június 27-én elkezdi égni az úri kaszinó, a mostani Arany Páva Étterem. Ebből a részből indult el a tűz. Meg is jönnek a „tűzre pattant legények”, „lánglovagok”. Ebből a részből indult el a tűz, kelet irányába fúj a szél ezért a keleti szárny ég lefelé. Hát nem minden gyúl, aminek gyúlni kellene, mivel nincsen akkumulátor, kurglizni kell befelé a tűzoltó autót. Mint a magyar úgy a cseh időszakban is az volt a törvény, hogy el kellett választani az épületeket tűzfalal. Az akkori időszakban épített tűzfal mentette meg a várost a tűzvészről. Amikor ráadják a vizet csak a járási nyomda igazgatójának tudják mosni az ablakát, mert a 30 méter hosszú tömlő 17 helyen lyukas és nem ér fel a tetőszerkezetiig.

Ennek a fotónak azt a nevet lehetni adni, hogy egy ima az esőért. Mezítláb szaladnak ki és nézik, hogyan ég le a lakás fölött a tetőszerkezet. Megérkezik a másik autó is kevés benzinnel, ami gyorsan elfogy, ezért visszaterjed a tűz és elkezdi leégni az északi szárny is. A tulajdonos nő fogja is a fejét. Az önkéntesek megállítanak egy platós autót és ráteszik a vízagyút, de hogy magasabb legyen öt raklapot alátesznek. Hagyományos módszerrel: lavorból is oltjuk. Munkácsról akkor jön meg a tűzoltó autó magas létrával, amikor lényegében már minden leégett. És említettem, hogy az ördög éve, megfigyelhető, hogy nem esik le semmilyen betű csak a két „t” betű ami kereszt formájú. Ez most egy jel, vagy egyszerű véletlen-e azt mindenki

döntse el magában. Másnap ennyi maradt a tetőszerkezetből. Porig égett. Három hónap múlva a Belügyi szervek laboratóriuma megállapítja azt, hogy „bűnös a nap”. „Aznap úgy fókuszálódott a nap sugara, hogy besütött a tetőtéri ablakon és ez váltotta ki a tűz okát”.

Én nem mint egy tragikomédiát szerettem volna bemutatni ezt a fotókiállítás, hanem egy nagy gondot, problémát, hogy ez bárhol, bármikor, bárkivel előfordulhat Ukrajnában, mivel nálunk olyanok az ukrán törvények, hogy két 12 éves MAN autót Hollandiából és Németországból ingyen nem tudunk behozni testvérvárosi kapcsolatból mivel az ukrán vámszabályok szerint csak 8 évig volt lehetővé téve a behozatal. Most már csak hat évig. Én szeretném, hogy megváltozzon egy mondat ebben a törvényben, hogyha nálunk ilyen a technika, akkor olyanokat mint mentő-hullaszállító, -tűzoltó, - szemetes autót vagy bármilyen speciális autókat be lehessen hozni Ukrajnába.

Több mint 500 kép található a folyosó falain. Engedjék meg nekem, hogy egy néhány érdekesebbet mutassak még be Önöknek.

Átlagosan mindenki az Aradi vértanúkra emlékszik vissza, én egy fotómontázs formában az összes magyar vértanúra szeretnék visszaemlékezni. Milyen kivégzés volt a középkorban: hogyan húzták az embert karóba, hogyan törték kerékbe, egyéni és tömeges kivégzések, nemcsak az aradi hanem az összes magyar vértanúk számára.

Fedák Sári első gépkocsija a borgyár előtt.

Nagyhegyi kilátótorony.

Borzsa-völgyi pályaudvar. Ahová állítólag 238 vasúti vagon be lehetett helyezni?!

A csehszlovák katonák kivonulása egy éjszaka 1938. november 8-án. Semmit nem rongálva összegyülekeztek a nagy piactéren, egy éjszaka alatt kivonultak, és másnap száz fotón a magyar hadsereg bevonulása. Rendszerváltás egy lövés és egy haláleset nélkül. Számomra ez az igazi demokrácia.

Néhány festmény, amit adományoztak a múzeum számára kárpátaljai festőművészek. Kutlán András által adományozott kép. Két kép Kádas Katitól, aki Magyarországon valamint Ukrajnában a képzőművészeti szövetség tagja. Ezeket a képeket adományozta a múzeum számára. Haba Ferencről és feleségéről csak annyit kell tudni, hogy egyszerű rajztanárok voltak a magyar királyi gimnáziumban. Nagyon sokat tettek a városért, sok képet adományoztak a római katolikus templom javára, de náluk tanult egy 13 éves lány is, Kaszab Judit aki jelenleg az angol királyi család portré festőnője és legelismertebb festőművésze Ausztráliának. Beregszászában tanult meg festeni.

Beregszásznak nagyon sok híressége van, és ez az egyetlen egy ilyen múzeum Ukrajnában, Kárpátalján, ami a magyar identitással foglalkozik, ezért én vizuálisan szeretném bemutatni ezeket az embereket is ebben a múzeumban.

A 2004. decemberi választásokkal kapcsolatban csak annyit szeretnék mondani: mi senkire nem haragszunk de nem is felejtünk, akinek nem inge ne vegye magára ezért van néhány ilyen vers és idézet kitéve a folyosó falán. Ennek ellenére, aki úgy gondolja, hogy tudja támogatni a múzeumot, akkor van egy perselyes láda és egy vendégkönyvünk.

Köszönöm szépen a figyelmet. Bármilyen kérdésre megpróbálok nagyon szívesen válaszolni!